

FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

GRAU EN SOCIOLOGIA

**ANÀLISI SOCIOLÒGICA DES DE LA
PERSPECTIVA DE GÈNERE**

CURS 2013-2014

GUIÓ DEL TEMA 4

GRUP A

PROFESSORA:

T. EMPAR AGUADO-BLOISE

TEMA 4. LA CONTRIBUCIÓ DE LA ESCOLA A LA REPRODUCCIÓ I AL CANVI

ÍNDEX DEL TEMA:

1. Introducció
2. El descobriment d'una nova problemàtica
3. Les principals línies d'investigació
4. Els models de la educació femenina en el passat
5. El sexisme en la escolarització mixta
6. Educació superior i investigació científica

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Subirats, M. (2013): “Género y Educación”, en Díaz, C y Moreno, S. (ed), Sociología y Género, Madrid, Tecnos.

Pérez Sedeño, E. (2013): “Educación superior e investigación científica: Historia, Sociología y Epistemología”, en Díaz, C y Moreno, S. (ed), Sociología y Género, Madrid, Tecnos.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

Simón, E. (2011): La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación, Madrid, Narcea.

WEBGRAFIA:

Diagnòstic I Pla UV

http://www.uv.es/igualtat/Diagnostic_VAL.pdf

Diagnòstic II Pla UV

http://www.uv.es/igualtat/actualitat/actualitat2013/informes/AGU_INFORME_DEFINITIVO_revisat_valencia_def.pdf

La Asociación Europea "Du Côté Des Filles"

http://www.ducotedesfilles.org/es/cote_filles.htm

1. INTRODUCCIÓ

- a) Com gairebé tota la Sociologia anterior als anys setanta, el treball de la Sociologia sobre l'Educació va ignorar l'existència de les dones. Els únics aspectes rellevants per a la Sociologia de l'Educació van ser aquells que es referien a la vida dels homes, a les seves relacions, interessos, obres, institucions i formes de vida.
- b) La Sociologia se'n ocupava del que ocorria en el món públic, del que les dones per principi estaven excloses, fins i tot en aquells casos en els quals alguna havia arribat a tindre notorietat o protagonisme.
- c) L'educació formal havia estat construïda per als homes, especialment per als de les classes altes i mitjanes, i els estudis sobre els aspectes educatius estaven sempre referits al que ocorria en relació al món dels homes, encara que no fos explícitament esmentat. Tot allò, es presentava com una institució referida al conjunt de la humanitat.

2. EL DESCOBRIMENT D'UNA NOVA PROBLEMÀTICA

- a) Un gran nombre de dones acadèmiques comencen a aplicar un pensament feminista estructurat a l'anàlisi que porten a terme en els seus diversos àmbits professionals, descobrint un tot un món amb necessitats de ser investigat i que permetrà posar en relleu un conjunt de fenòmens socials que fins aleshores havia estat ocults.
- b) La Sociologia serà un dels primers àmbits del coneixement en els quals es introduïda la mirada feminista.
- c) Naix una Sociologia de l'Educació, gairebé sempre elaborada per dones, que posa en el centre de la seva mirada els models educatius relatius als xiquets i a les xiquetes, els mecanismes de diferenciació i desigualtat entre els sexes i les desigualtats existents en els resultats acadèmics obtinguts.
- d) La gran promoció educativa de les dones farà que en la primera dècada del segle XXI es modifiquen les proporcions clàssiques d'assistència de dones i homes a les universitats, fent que el nombre de titulades sobrepassi àmpliament, en les generacions joves, al dels titulats.

3. LES PRINCIPALS LÍNIES D'INVESTIGACIÓ

- a) La gran desigualtat numèrica entre homes analfabets o no escolaritzats i dones en la mateixa situació, mostra que existeixen obstacles sovint no explícits per a l'accés de les dones al sistema educatiu.
- b) L'anàlisi dels hàbits lingüístics, dels llibres de text, de la distribució del professorat per sexes en cada nivell educatiu, etc., posen de manifest el lloc secundari de les dones en l'educació.
- c) Les principals línies d'investigació:
 - i) Els treballs sobre ideologia i patriarcat, que tracten de determinar, l'impacte del patriarcat sobre el sistema educatiu.
 - ii) Els treballs sobre els processos de transmissió en els centres educatius.
 - iii) La posició i característiques de les dones ensenyants.

4. ELS MODELS DE LA EDUCACIÓ FEMENINA EN EL PASSAT

- a) Els sistemes educatius han estat dissenyats en funció de les necessitats masculines.
- b) Conjunt que es presenta com universal i que no obstant això, quan queda explicitat, apareix com una referència exclusiva als individus de sexe masculí.
- c) Moltes societats han dissenyat per a les nenes un model educatiu propi que presenta, al mateix temps, una reducció i una variació del model masculí considerat general.
- d) Els escassos models educatius femenins del passat mostren una notable diferència respecte dels masculins. Justificats per les religions, per la naturalesa o la tradició, solen incidir en la diferent destinació social d'homes i dones, i delimitar per a aquestes la inadequació dels estudis i de les activitats de naturalesa intel·lectual.
- e) Les dones estan destinades a obeir, servir i cuidar als homes i, en conseqüència, no han de posseir criteri propi, doncs en cas contrari els seria més difícil portar a terme la seva missió.
- f) En les etapes que ha existit un diferent model genèric per a homes i dones, això ha suposat apartar a les nenes de l'educació o, en el millor dels casos, crear per a elles un tipus d'escoles amb molt baix nivell de continguts, centrat sobretot en l'aprenentatge de labors de la llar i en els resos i pràctiques religioses.
- g) La generalització de l'escola mixta, aconseguida tan sol a partir d'importants lluites, ha estat un important avanç.
- h) Es propaga la idea que l'escola mixta és el camí adequat per a l'escolarització de les nenes, i que es tracta d'una mesura avançada, progressista, que han d'adoptar les formes pedagògiques més innovadores.
- i) Aquesta línia d'avanç és coneix com “coeducació” i és propugnada, des de principis del segle XX (finals del S.XIX-Fernando de los Rios), per les corrents pedagògics més innovadores.

5. EL SEXISME EN LA ESCOLARITZACIÓ MIXTA

- a) L'escola mixta solament és un primer pas per a la igualtat educativa dels gèneres.
- b) Existeix un conjunt de dimensions en les quals és possible detectar elements discriminatoris que fan que els missatges dirigits als nens i a les nenes no siguin equivalents i estiguin encaminats a transmetre unes normes de gènere diferenciades per a homes i dones.
- c) Normes de gènere portadores d'una jerarquia el missatge intrínsec de la qual és que tot el referit als homes té un rang superior, una importància major, que allò relatiu a les dones.
- d) La ideologia que presideix l'escola mixta és la de la igualtat i les discriminacions solament arriben a ser visibles a través de la investigació plantejada d'una manera adequada i encaminada a descobrir i no a ignorar l'existència de desigualtats en el funcionament de les institucions educatives.
- e) Algunes vies de reproducció de producció i reproducció del sexisme en el sistema educatiu:
 - i) La cultura reconeguda i legitimada.
 - la cultura codificada en els llibres de text.
 - les discriminacions curriculars.
 - ii) El currículum ocult.
 - El llenguatge dominat pel gènere masculí com a gènere universal.
 - La major atenció del professorat cap a als xiquets.
 - El protagonisme dels xiquets en l'ús de l'espai.
 - iii) L'avaluació
 - iv) El professorat
 - Associació de les figures masculines a la detecció de poder i de càrrecs.
 - Atribució de tasques jeràrquicament diferents en funció del sexe
- f) Les escoles mixtes han suposat un gran avanç educatiu femení i l'arribada massiva de dones a la universitat, en proporcions superiors a les dels homes, per a la majoria dels estudis universitaris.
- g) El gran salt educatiu de les dones es deu precisament al seu esforç per adquirir coneixements en un àmbit en principi hostil.
- h) Enfrontades al repte de competir a través de mecanismes que ofereixen certa neutralitat, com per exemple els exàmens, les dones mostren una molt alta capacitat d'interès i esforç.

- i) Enfront del difús model androcèntric que ignora altres dimensions de la vida, com per exemple el món de la cura, les dones tenen dificultats per a reconèixer-se com subjectes de l'educació i de la vida pública, i segueixen en gran part adoptant actituds de gènere dominat.
- j) L'educació superior. L'educació universitària presenta una triple problemàtica en relació a les dones:
 - i) La seguretat de les dones i l'assetjament sexual que pot donar-se tant entre professors i alumnes com entre professors i professores.
 - ii) La desigual promoció de professors i professores a categories i càrrecs de nivell superior dintre de les plantilles universitàries.
 - iii) La necessitat d'una amplíssima crítica al que es coneix com “l'androcentrisme de la ciència”.
- k) La coeducació
- l) Els nivells educatius de les dones en el món. Algunes xifres.

6. EDUCACIÓ SUPERIOR I INVESTIGACIÓ CIENTÍFICA

- 6.1. L'accés de les dones a l'educació superior.
- 6.2. La transició a la democràcia i la situació actual.
- 6.3. Els Plans d'Igualtat a la UV.